

Защита на търговската тайна в производствата по член 38 и 39 ЗЗЛД през призмата на Решение на Съда на ЕС от 27 февруари 2025 по дело C-203/22

Protection of Trade Secrets in Proceedings Under Articles 38 and 39 of the Bulgarian Data Protection Act Considering the CJEU Judgment of 27 February 2025 in Case C-203/22

Елислав Атанасов¹

SUMMARY

This article examines the applicability of the Court of Justice of the European Union's judgment of 27 February 2025 in Case C-203/22 within the context of Bulgarian legislation. It analyses the legal nature of the contested proceedings before the national supervisory authority and draws conclusions regarding the possibility for the administrative body to restrict access to information contained in the case file. The study further considers the relevant provisions governing the limitation of information in both administrative and judicial proceedings.

¹ Ас. д-р Елислав Атанасов, катедра „Частноправни науки“, ЮФ на УНСС, e-mail: e.v.atanassov@unwe.bg, България (Asst. Prof., JD Elislav Atanasov, Private Law Department, UNWE, Bulgaria, e-mail: e.v.atanassov@unwe.bg).

KEY WORDS

Trade Secret; Data Subjects' Rights; Personal Data Protection

Въведение

С Решение на Съда на ЕС от 27 февруари 2025 по дело C-203/22 е разгледан случай, при който субект на данните упражнява правата си по чл. 15 – 22 от Общия регламент за защита на данните (ОРЗД)². Обработването на данните включва автоматизирано вземане на решения по смисъла на чл. 22 ОРЗД³, поради което субектът изисква информация относно логиката на автоматизираното решение. Администраторът на данните отказва да предостави информацията с аргумент, че се засяга търговската тайна⁴ на трето лице. Той се позовава на чл. 4, ал. 6 от Австрийския закон за защита на личните данни⁵. Според него **правото на достъп на засегнатото лице по чл. 15 от ОРЗД по принцип не се прилага спрямо администратора, без да се засягат други законови ограничения, когато предоставянето на тази информация би застрашило търговска или производствена тайна на администратора или на трети лица.**

В своето решение Съдът на ЕС анализира чл. 15, § 1, б. „з“ от Регламент 2016/679. Съобразно това, когато администраторът приеме, че информацията, която трябва да се предостави на субекта на данните, съ-

² Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), обнародван в Официалния вестник на ЕС, секция L (законодателство) 119, на 04.05.2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>.

³ Относно понятието за автоматизирано решение вж. Насоки относно автоматизираното вземане на индивидуални решения и профилирането за целите на Регламент (ЕС) 2016/679 на Работна група за защита на личните данни по чл. 29, приети на 03.10.2017 г., последно преработени и приети на 06.02.2018 г.

⁴ Разкриването на търговската тайна трябва да е необходимо, за да се прецени дали е правомерен отказ на администратора да уважи искането на субекта на данните. Ако е ирелевантна, не следва да се събира изобщо.

⁵ Обн. в ДВ № 165/1999, последно изменен в ДВ № 50/2025, https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/ErV/ERV_1999_1_165/ERV_1999_1_165.html

държа защитени с Регламента данни на трети лица⁶ или търговски тайни по смисъла на чл. 2, т. 1 от Директива (ЕС) 2016/943 от 8 юни 2016 г.⁷, той е длъжен да съобщи това на компетентния надзорен орган или съд. Те от своя страна трябва да претеглят съответните права и интереси, за да определят обхвата на правото на достъп на субекта на данните по чл. 15.

Поставеният въпрос има изключително важно практическо значение, защото автоматизираното вземане на решения се прилага все по-често. Това се случва например при кандидатстване за кредит или застраховка, когато на базата на предварително изработени критерии (алгоритъм) или чрез изкуствен интелект се взема решение изцяло без човешка намеса. При този процес се използва информацията, която администраторът или трето лице – доставчик на услуга, имат за субекта на данните.

Приложението на Решение на Съда на ЕС по дело C-203/22 на национално ниво поражда спорни въпроси, които имат нужда от изясняване. Тук се разглеждат уредени в закона хипотези на ограничаване на правата на субектите на данните, както и правилата за ограничаване на достъпа до информация в рамките на административното и гражданското производство по чл. 38 и чл. 39 ЗЗЛД.

Специални хипотези на ограничаване на правото на достъп до информация относно обработваните лични данни на субекта

В светлината на Решението на Съда на ЕС по дело C-203/22 е необходимо да се разгледат хипотезите, при които българският законодател изрично е ограничил правото на достъп до информация относно обра-

⁶ В съвременната икономика голяма част от бизнес процесите са изнесени към трети лица, доставчици. Това важи най-вече при дигиталните услуги. Търговската тайна може да принадлежи както на самия администратор, така и на друго лице, което да бъде друг администратор или обработващ данни. Относно понятията за администратор, обработващ и трети лице вж. Ф. Невин. Връзката между понятията „администратор“, „обработващ лични данни“, „трета страна“ и „получател“. *Дайджест „Търговско и облигационно право“*, 4 (2018), с. 80.

⁷ Относно защитата на неразкрити ноу-хау и търговска информация (търговски тайни) срещу тяхното незаконно придобиване, използване и разкриване.

ботваните за субекта данни и да ги съпоставим с хипотезата, при която се обработва информация, съставляваща търговска тайна⁸.

На първо място са случаите по чл. 12а КЗЛД. Общото правило е, че при поискване администраторът и обработващият лични данни оказват съдействие на Комисията при изпълнение на нейните задачи и правомощия. Съгласно чл. 12а, ал. 2 обаче, когато при упражняването на правомощията на Комисията по чл. 58, § 1, б. „д“ и „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 се нарушава задължението на администратора или обработващия лични данни да опазва професионална или друга тайна, което произтича от закон, те са длъжни да откажат предоставянето на информацията, защитена като тайна или само достъпа до нея. Следва да се обърне внимание, че тук не се има предвид всяко задължение за конфиденциалност, а само задължението, уредено в закон. Пример за такова задължение е адвокатската тайна.

Въпреки че привидно хипотезите изглеждат сходни, при чл. 12а, ал. 2 КЗЛД изначално не получава достъп и следователно няма как да упражнява правомощия за предоставяне на достъп до информация, съставляваща тайна, защитена от закона.

На следващо място, законът може изрично да уреди, че определена информация не следва да се споделя със субекта на данните. Например съгласно чл. 80 от Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП), лицата по чл. 4, органите по чл. 74, ал. 4 и по чл. 88, техните управители и представители, както и служителите им не могат да уведомяват кли-

⁸ Следва да се отбележи, че КЗЛД трябва да прецени и какво представлява търговска тайна. Това може да създаде проблеми, защото в българското законодателство има две дефиниции за нея. Освен това тя е извън тясната компетенция на членовете на КЗЛД. Относно дефиницията на търговска тайна вж. А. Александров, С. Стефанов. Новият Закон за защита на търговската тайна – една дългоочаквана възможност за търговците да осигурят по-ефективна защита на своето ноу-хау и търговска информация. *Труд и право*, 7 (2019), с. 47 – 58, срвн. [онлайн] <https://trudipravo.bg/izbrani-statii/noviyat-zakon-za-zashtita-na-targovskata-taina-edna-dalgoochakvana-vazmozhnost-za-targovtzite-da-osiguryat-po-efektivna-zashtita-na-svoeto-nou-hau-i-targovska-informatziya/> [достъп 06.07.2025] и П. Голева, Правното понятие за търговска тайна в контекста на Директива (ЕС) 2016/943. *Грамада – портал за юристи*, 28.01.2019 г. [онлайн] <https://gramada.org/%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%be%d1%82%d0%be-%d0%bf%d0%be%d0%bd%d1%8f%d1%82%d0%b8%d0%b5-%d0%b7%d0%b0-%d1%82%d1%8a%d1%80%d0%b3%d0%be%d0%b2%d1%81%d0%ba%d0%b0-%d1%82%d0%b0%d0%b9%d0%bd%d0%b0-%d0%b2/> [достъп 06.07.2025].

ентите си или трети лица за разкриването на информация по чл. 68, 72, 74, 76 – 78 и 88 ЗМИП.

Подобно на случая от Решение на Съда на ЕС по дело C-203/22 и тук се разглежда уредена в закона забрана за споделяне на информация при определени условия. Разликата се свежда до това чий интерес се защитава с нормата. Докато неразкриването на търговската тайна пази частен интерес – на носителя на търговската тайна, при хипотезата на чл. 80 ЗМИП се защитава публичния интерес. Доколко този интерес следва да бъде защитаван без адекватни корективни механизми, е отделен въпрос.

Специални правила относно упражняването на правата на субектите на данните са предвидени и в чл. 42 ЗЗЛД, когато се обработват от компетентни органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за общественения ред и сигурност и тяхното предотвратяване. Член 54 ЗЗЛД предвижда хипотези, когато администраторът (компетентен държавен орган, който обработва данни за целите на чл. 42 ЗЗЛД) може да забави или да откаже изцяло или частично предоставянето на информация на субекта на данните. Администраторът документира фактическите или правните основания за своето решение и предоставя информацията на КЗЛД или на инспектората.

Приликата между посочената хипотеза и Решението на Съда на ЕС е, че информацията се предоставя на КЗЛД, но за разлика от него Комисията няма право на преценка за предоставянето ѝ на субекта на данните. Задължението ѝ се свежда до информирането му най-малко за това, че са извършени всички необходими проверки или справки, както и за правото му да потърси защита по съдебен ред. Следва да се отбележи, че в тези случаи субектът на данните действа чрез КЗЛД – аргумент от чл. 57 ЗЗЛД. Тук отново се защитава публичен интерес.

Видно от посочените примери, ограниченията в правата на субектите на данните трябва да са изрично предвидени в закон. В този смисъл е и чл. 23 ОРЗД, съгласно който чрез законодателна мярка може да се ограничи обхватът на задълженията и правата, предвидени в чл. 12 – 22 и в чл. 34, както и в чл. 5 ОРЗД. Разпоредба относно ограничаването на достъпа до информация на субекта на данните не е налична нито в ЗЗЛД,

нито в ЗЗТТ. Напротив, изрично в чл. 12, ал. 4 е предвидено, че броят на лицата, на които се предоставя достъп до поверителната информация относно търговска тайна, не трябва да надвишава необходимия за осигуряване правото на защита на страните в процеса. От друга страна, не може да се ограничава достъпът до информация на лицата, които са страни по делото, както и на техните процесуални представители⁹. Това означава, че доколкото няма специални разпоредби за ограничаване достъпа на субекта на данните до търговска тайна, подобни на чл. 4, ал. 6 от Австрийския закон за защита на личните данни, тук се прилагат общите процесуални правила относно публичността на делото.

За да се отговори на въпроса дали КЗЛД има правото да ограничи достъп до информация по делото, е необходимо да се анализира правният характер на производството по чл. 38 ЗЗЛД.

Правен характер на производството по чл. 38 ЗЗЛД

Правомощията на административните органи са изрично уредени в закона. Приложение намира основният принцип на публичното право, че на държавните органи е забранено всичко, което не им е изрично разрешено. Това правило е валидно с пълна сила при административното правораздаване, което по своята същност е отклонение от принципа за разделение на властите¹⁰.

КЗЛД извършва комплексна дейност, обусловена от основната цел да се гарантира защитата на лични данни в обществото. За постигане на тази цел тя разполага с разнообразни правомощия¹¹. При нарушаване

⁹ Отделен е въпросът дали правилата на ЗЗТТ изобщо са приложими извън изрично уредените в ЗЗТТ производства, т.е. дали ще може да се приложи цитираната разпоредба за всички видове дела. Отговорът на този въпрос следва да е отрицателен.

¹⁰ До сравнително скоро беше спорен въпросът относно конституционособразността на административните юрисдикции. Спорът се свежда до това дали органи на изпълнителната власт могат да осъществяват правораздавателна дейност. На този въпрос се даде положителен отговор с Решение №6/2008 на КС.

¹¹ Освен жалби КЗЛД може да разглежда и сигнали. Съгласно чл. 35, ал. 2 от Правилника за дейността на КЗЛД и на нейната администрация сигнал е искане, с което се съобщава за нарушения на Регламент (ЕС) 2016/679 и по ЗЗЛД, без да са засегнати права на искателя. При сигнал субектът не е засегнат от неправомерното поведение

на правата му по Регламент (ЕС) 2016/679 и по ЗЗЛД субектът на данни има право да сезира КЗЛД с **жалба** в срок от 6 месеца от узнаване на нарушението, но не по-късно от две години от извършването му. Съгласно чл. 35, ал. 1 от ПДКЗЛДНА жалбата е искане, с което се търси защита за нарушени права на искателя по Регламент (ЕС) 2016/679 и по ЗЗЛД. В този случай е възможно да се стигне до хипотеза на разкриване на търговска тайна¹² пред субекта на данните – жалбоподател.

Решението на КЗЛД по чл. 38 ЗЗЛД има двойствен характер. Освен по същество органът може да се произнесе и относно мерки по чл. 58, § 2, б. „а“ – „з“ и „й“ от Регламент (ЕС) 2016/679 или по чл. 80, ал. 1, т. 3, 4 и 5 от ЗЗЛД. В допълнение към тези мерки или вместо тях КЗЛД може да наложи административно наказание в съответствие с чл. 83 ОРЗД, както и по Глава IX от Закона. Тук фокусът е единствено върху решението по същество на жалбата на субекта на данните¹³.

на администратора или обработващия данни и няма да бъде страна по делото и съответно за достъп до търговската тайна не може да става въпрос. В тази хипотеза търговската тайна ще бъде разкрита единствено пред КЗЛД. Съгласно чл. 54, ал. 2 ОРЗД както по време на мандата си, така и след неговото приключване, членът или членовете и персоналят на всеки надзорен орган, в съответствие с правото на Съюза или правото на държава членка, са обвързани от задължението за опазване на професионална тайна по отношение на всяка поверителна информация, която е стигнала до тяхното знание в хода на изпълнението на техните задачи или упражняването на техните правомощия. На национално ниво задължението за конфиденциалност е уредено в чл. 13 ЗЗЛД, съгласно който председателят и членовете на комисията и служителите от нейната администрация са длъжни да не разгласяват и да не се възползват за свое или чуждо облагодетелстване от информацията, представляваща защитена от закон тайна, която им е станала известна при осъществяване на тяхната дейност, до изтичане на срока за защитата ѝ.

¹² Тук е добре да се отбележи общото правило, че държавните органи имат право да обработват информация, която съставлява търговска тайна, когато това е необходимо за изпълнение на задълженията им. В този смисъл е и Становище на КЗЛД № 1674/08.04.2011 г. от 28.04.2011 г., в което се разглежда правото на Комисия за защита от дискриминация да обработва данни, които съставляват конфиденциална информация. Наличието на търговска, производствена или друга защитена от закон тайна не може да бъде основание за отказ от съдействие.

¹³ Административнонаказателната дейност на КЗЛД е регулирана от ЗАНН. Така вж. Ж. Матеева. Надзорна дейност на националния орган по защита на личните данни при новите законодателни положения на приложимото законодателство. *Известия. Списание на Икономически университет – Варна*, 1 (2019), с. 53 – 70.

Производствата по чл. 38 ЗЗЛД следва да бъдат квалифицирани като правораздавателна дейност¹⁴ на КЗЛД в качеството ѝ на административна юрисдикция¹⁵. В производството се конституират като страни субекта на данните като жалбоподател и обработващият или администраторът на данните като ответник. Производството е състезателно, като всяка от страните може да прави твърдения и да ангажира доказателства – аргумент от чл. 26 АПК. За изясняване на фактите и обстоятелствата по постъпила жалба Комисията може да възложи извършването на проверка, събирането на доказателства или искане на становища от трети лица при условията на АПК и съобразно правомощията си по чл. 58, § 1 от Регламент (ЕС) 2016/679. КЗЛД разглежда жалбата по същество в откритото заседание, за което уведомява страните и заинтересованите лица.

Право на КЗЛД да ограничи достъпа до информация по член 38 АПК

Съгласно чл. 38 АПК страните и другите участници в производството имат право тайните им, включително тези, засягащи личния живот, както и производствените и професионалните тайни¹⁶, да не се разпространяват, освен в предвидените от закона случаи. Въпросът, който се поставя, е дали следва да се приложи чл. 38 АПК в производството по чл. 38 ЗЗЛД и да се даде възможност за преценка на КЗЛД да ограничи достъпа до информацията – професионална тайна.

¹⁴ Съгласно Решение № 6/2008 на КС характерните за правораздаването белези са разрешаване на правен спор по повод съответно сезиране, спазване на състезателно производство в условията на независимост и самостоятелност на решаването, като отсъденото при тези условия се ползва с особена стабилност, която изключва неговото пререшаване. В правната литература няма спор, че дейността по разрешаване на спорове по жалба на субекта на данните е правораздавателна, поради което посочените предпоставки няма да бъдат подробно анализирани.

¹⁵ Следва да се прави разграничение между понятието особена юрисдикция и административна юрисдикция, срвн. С. Янкулова. Административните юрисдикции като правораздавателни органи. *De jure*, 2 (2021), с. 214 – 221.

¹⁶ Това е поредно посочване на дефиниция, която няма ясно съдържание. Тук следва да се приеме, че професионалната тайна е с по-широк обхват от търговската, която се явява вид професионална тайна.

Според част от съдебната практика¹⁷, чл. 38 АПК се прилага както в производството по издаване на административни актове, така и в съдебните производства, доколкото са свързани със защитима тайна. Съществуват обаче и решения в обратната посока¹⁸. Според тях тази разпоредба се прилага единствено при издаването на административен акт, но не и в съдебния процес. Това решение се обосновава със систематичното място на чл. 38 АПК в Дял II, Глава V от АПК, Издаване на административни актове. Поради това то не засяга производството пред съд. Освен систематичното тълкуване на АПК като аргумент се извежда и състезателното начало, заложено в съдебния процес. Тази практика на съда следва да бъде споделена поради систематичното тълкуване на чл. 38 АПК. Очевидно разпоредбата не цели уреждането на достъп до информация в едно спорно производство. В този смисъл са и мотивите към Тълкувателно решение № 2 от 24.03.2021 г. по тълк. д. № 10/2019 г. на ВАС, където изрично се посочва чл. 38 АПК, който визира производството пред административен орган.

На следващо място е от ключово значение правораздавателният характер на дейността на КЗЛД в производството по чл. 38 ЗЗЛД. Правораздаването, подобно на правосъдието, по естеството си е публично и се основава на принципа на състезателност и равенство между страните. Ограничаването на този основополагащ принцип следва да е изрично уредено в закона¹⁹, а нарушаването му се квалифицира като съществено процесуално нарушение²⁰. Освен това, ако КЗЛД има правото да преце-

¹⁷ Протокол по Дело № 2829/2014 от заседание на 28.04.2014 на Върховен административен съд.

¹⁸ Протокол № 28 от 11.2.2016 г. по адм. д. № 8853/2015 г. на Административен съд – София.

¹⁹ Такава уредба е налична и в чл. 263 НПК, съгласно който търговската тайна не е основание за разглеждане на делото при закрити врата. Така вж. Е. Андреева. Наказателноправна защита на търговската тайна (материалноправни и процесуалноправни аспекти). *Правото и бизнесът в съвременното общество. Сборник с доклади 3-та национална научна конференция 13 ноември 2020 г.* Варна, Наука и икономика, ИУ – Варна, 2020, с. 303 – 309, 309.

²⁰ Срвн. Съдия Любомир Гайдов, особено мнение по Решение № 3919 от 14.04.2025 г. по адм. д. № 7197 / 2024 г. на ВАС. При издаването на административен акт е нарушен и основният принцип на административния процес – равенството. Всички заинтересовани от изхода на производствата по този кодекс имат равни процесуални възможности да участват в тях за защита на своите права и законни интереси (чл. 8 от АПК).

ни до каква информация субектът на данните има право на достъп, то тя трябва от негово име да съобрази интересите му, за да защити личните му данни. При тази хипотеза се получава конфликт, защото КЗЛД е независим орган, решаващ спор между двете страни. Това поставя под съмнение цялостната легитимност на производството.

Въз основа на тези съображения се вижда, че при липса на изрична уредба в АПК, която да регулира ограничаването на достъпа до информация при осъществяването на правораздавателна и/или правосъдна дейност, следва да се приложат правилата на ГПК, които се прилагат субсидиарно по силата на чл.144 АПК²¹. Член 38 АПК обаче се прилага, когато КЗЛД действа в производство по издаване на административни актове.

„Виваком България“ ЕАД представя доказателства, квалифицирани като търговска тайна, и в хода на административното производство заинтересованите лица не са имали възможност да се запознаят с тях.

²¹ Възможно е ГПК да намери и пряко приложение, когато спорът е относно претърпени от субекта на данните вреди. Този иск е класически обезщетителен иск и като такъв има гражданскоправен характер. В съдебната практика съществува спор относно компетентността на съдилищата в този случай. От една страна, чл. 39, ал. 1 ЗЗЛД изрично посочва, че при нарушаване на правата му по Регламент (ЕС) 2016/679 и по този закон субектът на данни може да обжалва действия и актове на администратора и на обработващия лични данни пред съда по реда на АПК. В производството по ал. 1 субектът на данни може да иска обезщетение за претърпените от него вреди вследствие на неправомерно обработване на лични данни от страна на администратора или на обработващия лични данни. Накратко, спорът в съдебната практика се свежда до това дали субектът е задължен да води иск по чл. 39, ал. 1, за да може да претендира обезщетение по чл. 39, ал. 2, както и дали може да претендира обезщетение по гражданскоправен ред. Тези спорни въпроси са разгледани подробно в Е. Атанасов. *Гражданскоправни аспекти на отговорността на администратора на лични данни. Правото и бизнесът в съвременното общество. Сборник с доклади 7-ма национална научна конференция 18 октомври 2024 г.* Варна, Наука и икономика, ИУ – Варна, 2024, с. 122 – 129. Накратко, гражданският съд може да разглежда дело, при което субектът на данните претендира вреди, но за тяхното установяване се ангажират доказателства, които съдържат търговска тайна. Търговска тайна може да се разкрие и в редица други производства. Срвн. П. Петров. Някои размисли (без страсти) за закона за защита на търговската тайна. *Грамада – портал за юристи*, 14.11.2019 г. [онлайн] [https:// gramada.org/%D0%BD%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B8-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BC%D0 %B8%D1%81%D0%BB%D0%B8-%D0%B1%D0%B5%D0%B7-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0-%D0%B7/](https://gramada.org/%D0%BD%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B8-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B8-%D0%B1%D0%B5%D0%B7-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0-%D0%B7/) [достъпен 06.07.2025].

Ограничаване на достъпна до информация по член 136 ГПК

Съгласно чл. 136 ГПК, т. 3 съдът служебно или по молба на някоя от страните може да постанови разглеждането на делото или извършването само на някои действия при закрити врата, когато то е свързано с търговска, производствена, изобретателска или данъчна тайна²², чието публично огласяване би накърнило защитими интереси. Предпоставка за това е не само наличието на търговска, производствена, изобретателска или данъчна тайна, но и потенциалното накърняване на защитими интереси, което е в доказателствена тежест на администратора или обработващия лични данни.

При наличие на тези предпоставки съдът може единствено да проведе заседание при закрити врата и да забрани публичното огласяване на неговото съдържание²³. Законът не предвижда ограничаване на информацията по делото за другата страна. Аргумент в тази посока е и чл. 12 ЗЗТТ. Той изрично посочва, че такова ограничаване на информация е недопустимо. Това се застъпва и в практиката на ВКС²⁴, съгласно която е недопустимо искането да се ограничи достъпът на насрещната страна по делото до доказателства, които съдържат търговска тайна, защото в ГПК основополагащ е принципът на състезателното начало. Съдът е оправомощен да събере цялата информация, необходима за разрешаването на спора, независимо дали тя включва търговска тайна или лични данни на субекта²⁵. За съда съответно възниква и реципрочно задължение да

²² Тук отново се поставя въпросът за паралелното наличие на две дефиниции на търговската тайна в ЗЗТТ и ЗЗК. Практиката се е насочила към възприемането на дефиницията на ЗЗТТ.

²³ Налична е и практика, според която правилата на ЗЗТТ намират приложение във всички производства, не само тези по самия ЗЗТТ, срвн. И. Маджуров, Допустими ли са мерки за поверителност на търговска тайна в производства по административни дела? *Lex.bg, Научни практически публикации*. [онлайн] [достъп 06.07.2025] <https://news.lex.bg/Допустими-ли-са-мерки-за-поверителност-на-търговска-тайна-в-производства-по-административни-дела/> = Фактор, Закон и ред, 2.04.2025 [онлайн] <https://faktor.bg/dopustimi-li-sa-merki-za-poveritelnost-na-targovska-tayna-v-proizvodstva-po-administrativni-dela> [достъп 02. 04.2025].

²⁴ Определение № 57 от 24.01.2019 г. по гр. д. № 2556 / 2018 г. на Върховен касационен съд, 3-то гр. отделение

²⁵ Съдът на ЕС е имал възможност да се произнесе относно свободата на съда да пре-

опази тази информация, като проявление на това задължение е и ограничаването на публичността на делото²⁶.

ГПК не съдържа изрична разпоредба, която въвежда задължение за конфиденциалност за страната по делото, която получава достъп до търговската тайна. Съгласно чл. 138 ГПК, когато е проведено заседание при закрити врата, публичното огласяване на неговото съдържание се забранява. Нарушаване на търговската тайна може да има обаче и без тя да е разгласена публично. Разпоредбата очевидно е насочена към съда, който не следва да публикува свои актове, които съдържат търговска тайна. В практиката с определението за обявяване разглеждането при закрити врата по реда на чл. 136 се приема, че съдът изрично определя кои съдебни служители имат достъп до делото и задължава тях и страните да пазят в тайна информацията²⁷.

Приложение на Решението на СЕС в контекста на българското законодателство

Българското законодателство не съдържа правила относно ограничаването на достъп до информация, която съставлява търговска тайна, както е в чл. 4 (6) от Австрийския закон за защита на личните данни. Той изрично въвежда забрана за споделяне на такава информация със субекта на данните. Обосновава ли тази разлика неприменимост на Решение на Съда на ЕС от 27 февруари 2025 по дело C-203/22?

От една страна, в § 75 от решението си Съдът на ЕС изрично посочва, че национално законодателство, което като общо правило изключва правото на достъп на субекта на данни, когато това би компрометирало търговска тайна, не е съвместимо с ОРЗД. Това означава, че Съдът на ЕС допуска, че е възможно ограничаване на достъпа до информация. Това ограничаване не може да е абсолютно, а следва да се прецени за

цени какви лични данни ще събере с Решение (трети състав) от 2 март 2023 година по дело C-268/21, ECLI:EU:C:2023:145.

²⁶ До каква степен съдът действително може да гарантира сигурността на данните е отделен въпрос, който няма юридически характер.

²⁷ Задължението за конфиденциалност би могло да се изведе и от общите принципи на правото, както и от правилата на ЗЗТТ. Изрична разпоредба в тази насока би била уместна с цел избягване на всякакви съмнения.

всеки конкретен случай. Когато обаче националното законодателство не предвижда такива ограничения, решението не може да се интерпретира в смисъл, че въвежда рестрикции за субекта на данните. Българското законодателство не предвижда ограничения в правата на субектите на данните нито в ЗЗЛД, нито в ЗЗТТ, нито има въведено ограничение в достъпа до информация в процесуалните закони АПК, ГПК и дори НПК.

Заключение

В рамките на спорните производства пред КЗЛД, при които комисията действа като административна юрисдикция, не намира приложение чл. 38 АПК и съответно не може да бъде ограничен достъпът до информация за страните по делото. В административното или съдебното производство се прилагат правилата на чл. 136 ГПК, съгласно които съдът може да изключи публичността, но не може да ограничи достъпа до информация за страните по делото. На свой ред Решението на Съда на ЕС от 27 февруари 2025 г. по дело C-203/22 не може да се тълкува в смисъл, че въвежда ограничение в правата на субектите на данните. Такова ограничение може да се въведе само чрез законодателна мярка (арг. от чл. 22 ОРЗД) и дори в този случай ограничаването на информацията трябва да се съобрази за всеки отделен случай от надзорния орган или съда.

Текущата нормативна уредба в България не предоставя ефективна защита на търговската тайна, която следва да бъде разкрита в рамките на анализирания в статията производствена. Това може да се констатира като пропуск на българския законодател, защото чрез упражняване на правата по чл. 15 – 22 ОРЗД почти всяко лице може лесно да достъпи изключително ценна информация. Освен това придобиването на търговската тайна в рамките на административното или съдебното производство ще е правомерно, като няма изрична разпоредба, с която да се въвежда задължение за конфиденциалност за страните по делото. Този пропуск следва да се уреди изрично с последващо изменение на закона, за да се избегне противоречиво тълкуване и приложение на наличните правни разпоредби.

0%b0-%d1%82%d1%8a%d1%80%d0%b3%d0%be%d0%b2%d1%81%d0%ba%d0%b0-%d1%82%d0%b0%d0%b9%d0%bd% d0%b0-%d0%b2/ [Access 06.07.2025].

Матеева, Ж. Надзорна дейност на националния орган по защита на личните данни при новите законодателни положения на приложимото законодателство. *Известия. Списание на Икономически университет – Варна*, 1 (2019), с. 53 – 70 (Mateeva, Zh. Nadzorna deynost na natsionalnia organ po zashtita na lichnite dannii pri novite zakonodatelni polozhenia na prilozhimoto zakonodatelstvo. *Izvestia. Spisanie na Ikonomicheski universitet – Varna*, 1 (2019), s. 53 – 70).

Маджуров, И. Допустими ли са мерки за поверителност на търговска тайна в производства по административни дела? *Lex.bg, Научни практически публикации* (Madzhurov, I. Dopustimi li sa merki za poveritelnost na targovska tayna v proizvodstva po administrativni dela? *Lex.bg, Nauchni prakticheski publikatsii*), [online] [https://news.lex.bg/ Допустими-ли-са-мерки-за-поверителност-на-търговска-тайна-в-производства-по-административни-дела/](https://news.lex.bg/) [Access 06.07.2025] = *Фактор, Закон и ред*, 2.04.2025 (Faktor, Zakon i red, 2.04.2025), [online] <https://faktor.bg/dopustimi-li-sa-merki-za-poveritelnost-na-targ-ovska-tayna-v-proizvodstva-po-administrativni-dela> [Access 02. 04.2025].

Невин, Ф. Връзката между понятията „администратор“, „обработващ лични данни“, „трета страна“ и „получател“. *Дайджест „Търговско и облигационно право“*, 4 (2018), с. 80 – 86 (Nevin, F. Vrazkata mezhdu ponyatiyata „administrator“, „obrabotvasht lichni dannii“, „treta strana“ i „poluchatel“. *Daydzhest „Targovsko i obligatsionno pravo“*, 4 (2018), s. 80 – 86).

Петров, П. Някои размисли (без страсти) за закона за защита на търговската тайна. *Грамада – портал за юристи*, 14.11.2019 г. (Petrov, P. Nyakoi razmisli (bez strasti) za zakona za zashtita na targovskata tayna. *Gramada – portalzayuristi*, 14.11.2019 g.) [online] <https://gramada.org/%D0%BD%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B8-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B8-%D0%B1%D0%B5%D0%B7-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0-%D0%B7/> [Access 06.07.2025].

Янкулова, С. Административните юрисдикции като правораздавателни органи. *De jure*, 2 (2021), с. 214 – 221 (Yankulova, S. Administrativnite yurisdiksii kato pravorazdavatelni organi. *De jure*, 2 (2021), s. 214 – 221).